

ВІСНИК

ДНІПРОПЕТРОВСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ АЛЬФРЕДА НОБЕЛЯ

НАУКОВИЙ ЖУРНАЛ
Заснований у жовтні 2010 р.
Виходить 2 рази на рік

СЕРІЯ

ПЕДАГОГІКА І ПСИХОЛОГІЯ

ПЕДАГОГІЧНІ НАУКИ

ЗМІСТ

ТЕОРЕТИЧНІ ТА ІСТОРИЧНІ АСПЕКТИ ПЕДАГОГІЧНОЇ НАУКИ

Альошін М.М. Еволюція функцій учнівського самоврядування в українській школі	8
Дербак О.А. Системно-історичний аналіз основних етапів становлення вищої педагогічної освіти в Республіці Молдова	14
Заболоцький А.Ю. Сучасний стан дистанційного навчання у ВНЗ України	19
Зубкова Л.М. Визначення сутності поняття «життєва компетентність» та її основних функцій	24
Коркішко А.В. Історико-педагогічний аспект категорії «імідж» у зарубіжному науковому просторі	30
М'ясоїд Г.І., Юсипів Т.І. Досвід використання комп'ютерних мереж у системі середньої освіти США	35
Невмержицька О.В. Ідеологія як джерело формування аксіологічних ідей у вітчизняному освітньому просторі XIX – першої третини XX ст.	39

Програмні цілі – вивчення результатів новітніх досліджень та досягнень педагогічної та психологічної науки за всіма теоретичними і практичними напрямками

Для наукових працівників, фахівців-педагогів та психологів, студентів, широкого кола дослідників педагогічної і психологічної галузей науки

Матеріали публікуються змішаними мовами

Журнал «Вісник Дніпропетровського університету імені Альфреда Нобеля». Серія «Педагогіка і психологія» затверджений у Переліку наукових фахових видань рішенням Атестаційної колегії Міністерства освіти і науки України (наказ від 4.07.2014 р. № 793).

Журнал «Вісник Дніпропетровського університету імені Альфреда Нобеля». Серія «Педагогіка і психологія» зареєстровано в міжнародних наукометричних базах Index Coperticus, РИНЦ (ліцензійний договір № 77-02/2013 від 04.03.2012 р.) та Google Scholar.

Журнал затверджено до друку і до поширення через мережу Інтернет за рекомендацією вченої ради Дніпропетровського університету імені Альфреда Нобеля (протокол № 9 від 24.11.2016 р.).

Свідчення про державну реєстрацію
КВ № 20201-10001/ПР від 18.07.2013 р.

2(12) 2016

Овчарук О.В.

Сучасний досвід впровадження освіти для демократичного громадянства та освіти в галузі прав людини в країнах східного партнерства 44

Сапожников С.В.

Аналіз концептуальних засад вищої педагогічної освіти в країнах Чорноморського регіону 52

Чепіль М.М.

Іван Франко про особистість вчителя крізь призму сьогодення 61

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ НАВЧАННЯ, ВИХОВАННЯ ТА РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ

Берестень Е.Е.

Грамматика на уроке німецького мови 67

Козинець І.І.

Особливості віртуального спілкування 71

Кофан І.М., Нудель В.О.

Особливості прояву лідерських якостей у міжособистісних стосунках в юнацькому віці 76

Лисенко Я.О.

Ціннісні орієнтації як показник якості життя студентів Академії музики 83

Михлик О.О.

Активізація самостійного іншомовного мовлення на початковому етапі навчання 88

Олійник М.М.

Щодо проблеми формування в учнів мотивації до занять фізичною культурою та спортом 94

Самодрин А.П.

Ціннісно-сміслові орієнтири розвитку сучасної гімназії 102

Хатунцева С.М.

Дидактична цінність педагогічних бар'єрів у процесі формування в майбутніх учителів готовності до самовдосконалення 108

Черненко-Шнурко Д.А.

Формування патріотизму підлітків з використанням сучасних технологій виховання 115

Шусть В.В.

Концептуальна модель формування політичних цінностей молоді 121

Ярошук Л.Г.

Креативність як компонент творчого потенціалу особистості майбутнього школяра 128

ТЕОРЕТИЧНІ ТА МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

Амеліна С.М., Тарасенко Р.О.

Формування інформаційної компетентності майбутніх перекладачів на основі використання міжнародних інформаційних ресурсів 134

Редакційна колегія серії

ГОЛОВНИЙ РЕДАКТОР –

Б.І. ХОЛОД, доктор економічних наук, професор
(Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро)

Редакційна рада

Заступник головного редактора

А.О. Задоя, доктор економічних наук, професор
(Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро)

С.Б. Вакарчук, доктор фізико-математичних наук, професор
(Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро)

В.В. Зірка, доктор філологічних наук, професор
(Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро)

В.А. Павлова, доктор економічних наук, професор
(Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро)

О.В. Пушкіна, доктор юридичних наук, доцент
(Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро)

О.Б. Тарнопольський, доктор педагогічних наук, професор
(Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро)

Головний редактор серії

О.Б. Тарнопольський, доктор педагогічних наук, професор
(Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро)

Н.П. Волкова, доктор педагогічних наук, професор,
заступник головного редактора серії
(Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро)

С.М. Амеліна, доктор педагогічних наук, професор
(Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро)

С.П. Кожушко, доктор педагогічних наук, професор
(Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро)

Т.О. Пахомова, доктор педагогічних наук, професор
(Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро)

В.А. Полторах, доктор філософських наук, професор
(Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро)

С.В. Сапожников, доктор педагогічних наук, професор
(Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро)

Т.І. Сущенко, доктор педагогічних наук, професор
(Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро)

С.Я. Харченко, доктор педагогічних наук, професор
(Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро)

І.Ф. Ісаєв, доктор педагогічних наук, професор (Росія)
Дж.Л. Лютас, доктор (США)

Е. Френдо, магістр (Німеччина)

В.М. Чорнобровкін, доктор психологічних наук, професор
Ю.М. Швалб, доктор психологічних наук, професор

Г.І. М'ясоїд, кандидат педагогічних наук, доцент
(Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро)

О.В. Лебідь, кандидат педагогічних наук, доцент
(Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро)

І.В. Олійник, кандидат педагогічних наук,
відповідальний секретар
(Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро)

Бажорко Н.В. Організаційно-педагогічні умови підготовки майбутніх учителів біології до розвитку екологічної компетентності учнів	140
Бенковська Н.Б. Порівняльний аналіз світового та вітчизняного досвіду щодо підготовки економістів у вищих навчальних закладах	146
Бобир С.Л. Модель пропедевтичного курсу «Вступ до спеціальності «Мова і література (англійська)» для майбутніх педагогів	152
Бойко Л.Г. Актуальні проблеми професійної підготовки фахівців з туристичної діяльності на сучасному етапі	157
Волкова Н.П., Устименко К.В. Самостійна робота у процесі підготовки майбутнього вчителя до здійснення професійно-педагогічної комунікації	161
Гаркуша І.В., Синець А.М. Світоглядні та психологічні передумови формування професійної ідентичності педагогів ВНЗ	172
Греб М.М. Проблеми й перспективи використання лекції як ефективної форми організації навчання лексикології і фразеології майбутніх учителів початкових класів	182
Єщенко М.Г., Сипченко О.М. Стан та проблеми довузівської підготовки в сучасних умовах	189
Завалевський Ю.І. Конкурентоспроможність викладача як результат його професійної компетентності	195
Кияшко О.В. Переваги та недоліки використання on-line вправ при вивченні іноземних мов	200
Князян М.О. Система завдань з формування загальнокультурної компетентності майбутніх учителів іноземних мов	203
Кожушко С.П. Використання інтерактивних технологій в системі підготовки фахівців туристичного бізнесу до професійної взаємодії	209
Кравець Р.А. Забезпечення полікультурної освіти майбутніх фахівців аграрної галузі засобами комунікативного підходу на заняттях з іноземної мови	215
Кучер С.Л. Концептуальні засади організації неперервної дизайн-підготовки майбутніх учителів технологій	222
Lichman L.Yu. Crisis of competence: some aspects of language education in meta-historical environment	228
Мединська С.І. Формування іншомовної компетентності як компонента професійної підготовки фахівців у галузі туризму	233
Міщенко С.Г. Методичний супровід професійного зростання викладача	238
Ніколенко Л.М. Роль емпатії у професійному самовизначенні корекційного педагога	244
Олійник І.В. Складові елементи професійно-педагогічної майстерності викладача вищої школи	251
Onischenko M.Y., Pliushchal A.A., Onischenko G.A. Particularidades organizativas del trabajo autónomo de los estudiantes-filólogos en la enseñanza de español como segunda lengua extranjera	259
Pavlenko O.O., Triakina O.O., Timchenko-Mikhailidi N.S., Pugach V.B. Assessment and development of professional competence of masters in customs service	266
Пінська О.Л. Формування у майбутнього вчителя невербальної поведінки у процесі навчання	274
Примина Н.Н. Критериальный аппарат оценивания языковых знаний и речевых умений будущих судоводителей	279
Сиротін О.С., Мишак О.О. Виховна позааудиторна робота з іноземної мови як засіб формування особистості майбутнього фахівця аграрної галузі	286
Смаковський Ю.В. Педагогічна культура вчителя як наукова проблема	290
Сніца Т.Є. Методичні рекомендації викладачам щодо формування полікультурної компетентності у майбутніх офіцерів-прикордонників	295

Сорока О.В. Арт-терапевтична компетенція як складова професійної компетентності фахівців соціальної сфери	301
Сорокашин С.В. Компоненти, критерії і показники розвитку інформаційно-комунікаційної компетентності майбутніх кваліфікованих робітників будівельної галузі	307
Тарнопольський О.Б. Диверсифікація конструктивистського підходу в преподаванні англійського мови для профессиональних цілей в неязыковому вузі	312
Тур О.М. Комунікативна компетентність майбутніх фахівців із документознавства та інформаційної діяльності: лінгвокомунікативна складова	320
Фрицюк В.А. Готовність майбутніх педагогів до безперервного професійного саморозвитку	325
Черняк Н.О. Професійно-педагогічна комунікація як інструмент формування особистості майбутнього фахівця у сфері соціальної роботи	331
Шаркова С.Ф. Про дослідження змін рівня задоволеності студентів заняттями з іноземної мови в рамках полікультурного навчання	335
Шепеленко Т.Л. Гуманізація освіти як основний принцип педагогічної інноватики	341
Шкурко О.В. Роль письма в навчанні іноземних мов	346

НОВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ У ВИЩІЙ ШКОЛІ

Деркач С.П. Методологічні засади кооперативного навчання	350
Попель О.В. Роль інтерактивних технологій у викладанні іноземної мови у немовних вишах	355
Свідовська В.А. Педагогічні умови формування професійної компетентності майбутніх юристів засобами дистанційного навчання	361
Сторожук С.Д. Проектні технології у навчанні письма студентів-філологів: суть та особливості використання у навчальному процесі	367
Токарева А.В. Використання комп'ютерних відеоігор у сучасному навчальному процесі	374

УПРАВЛІНСЬКІ ТА ПЕДАГОГІКО-ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ОСВІТИ

Гребеник Т.В. Стратегічне управління як системний засіб забезпечення конкурентоспроможності навчального закладу	379
Лебідь О.В. Роль дослідження зовнішнього середовища загальноосвітнього навчального закладу в системі стратегічного управління	384
РЕФЕРАТИ (ABSTRACTS)	391

CONTENTS

THEORETICAL AND HISTORICAL ASPECTS OF PEDAGOGY

Alyokhin M.M. Evolution of functions of students' government at Ukrainian schools.....	8
Derbak O.A. The systemic historical analysis of main stages of higher pedagogical education in the Republic of Moldova...	14
Zabolotskii A.Y. Current status of distance learning in universities of Ukraine.....	19
Zubkova L.M. Defining the essence of the concept of «life competence» and its main functions.....	24
Korkishko A.V. Historical and pedagogical aspect of the category «image» in the foreign scientific space.....	30
Miasoid G.I., Iusypiva T.I. Experience of using computer networks in K-12 schooling in the USA.....	35
Nevmerzhytska O.V. Ideology as a source of formation of axiological ideas in the domestic educational space in the 19 th – the first third of the 20 th century.....	39
Oncharuk O.V. The modern experience of education for democratic citizenship and human rights education implementation in the eastern partnership countries.....	44
Sapozhnikov S.V. Analysis of conceptual principles of higher pedagogical education in the countries of the Black Sea region.....	52
Chepil M.M. Ivan Franko's views on teacher's personality through the lens of today.....	61

PSYCHOLOGICAL AND PEDAGOGICAL ASPECTS OF THE PERSONALITY TEACHING, UPBRINGING AND DEVELOPMENT

Beresten E.E. Grammar in the lesson of German.....	67
Kozinets I.I. Features of virtual communication.....	71
Kofan I.M., Nudel V.O. Leadership qualities display features in interpersonal relationships in youth age.....	76
Lysenko Y.O. Value orientations as index of the quality of life of students of the academy of music.....	83
Mikhlik O.A. Activization of independent foreign language speaking at the beginning of study.....	88
Oliynik M.M. The issue of developing students' motivation to get engaged in physical culture and sports.....	94
Samodryn A.P. Axiological and notional guidelines of modern gymnasium development.....	102
Khatuntseva S.M. Didactic value of pedagogical barriers in the process of formation of future teachers' readiness for self-improvement.....	108
Chernenko-Shnurko D.A. Developing teenagers' patriotism using modern technologies of upbringing.....	115
Shust V.V. Conceptual model of political values of youth.....	121
Yaroshchuk L.H. Creativity as a component of creative potential of future schoolchild's personality.....	128

THEORETICAL AND METODOLOGICAL FOUNDATIONS OF PROFESSIONAL EDUCATION

Amelina S.M., Tarasenko R.O. Formation of information competence of future translators based on the use of international information resources.....	134
---	-----

Bayurko N.V. Organizational and pedagogical conditions of preparing future biology teachers to the development of pupils' ecological competence	140
Benkovska N.B. Comparative analysis of international and national experience in training economists at higher educational institutions	146
Boby S.L. The model of propaedeutic course «Introduction into Specialty «Language and Literature (English)» for prospective teachers	152
Boiko L.G. Topical issues of professional preparation of specialists in touristic business at the modern stage	157
Volkova N.P., Ustymenko K.V. Individual work in the process of preparation of future teachers for professional and pedagogical communication	161
Garkusha I.V., Synets A.M. World view and psychological pre-conditions of forming professional identity of higher school teachers	172
Hreb M.M. Problems and prospects of using lectures as an effective form of teaching lexicology and phraseology to primary school teachers	182
Yeschenko M.G., Sypchenko O.M. State and problems of pre-university training in modern conditions	189
Zavalevsky Yu.I. Teachers' competitiveness as the result of their professional competence	195
Kyashko O.V. Advantages and disadvantages of using on-line exercises for learning languages	200
Kniyzian M.O. The system of tasks to form the general cultural competence of future teachers of foreign languages	203
Kozhushko S.P. Applying interactive technologies in the system of preparation of future specialists in tourism business for their professional interaction	209
Kravets R.A. Providing the multicultural education of future agrarians by means of the communicative approach in foreign language classes	215
Kucher S.L. The conceptual basis of continuous design training of future teachers of technology	222
Lichman L.Yu. Crisis of competence: some aspects of language education in meta-historical environment	228
Medynska S.I. Formation of foreign language competence as a component of professional training of specialists in the tourist industry	233
Mishchenko S.H. Methodological support of professional teacher's growth	238
Nikolenko L.N. The role of empathy in professional self-determination of correctional teachers	244
Oliynik I.V. Component elements of professional pedagogical expertise of higher school teacher	251
Onishchenko M.Y., Pliushchal A.A., Onishchenko G.A. Peculiarities of independent work organization of philologists learning Spanish as a second language	259
Pavlenko O.O., Triakina O.O., Timchenko-Mikhailidi N.S., Pugach V.B. Assessment and development of professional competence of masters in customs service	266
Pinskaya E.L. The development of non-verbal behavior in future teachers during the learning process	274
Primina N.N. The criteria apparatus for the evaluation of future navigators' linguistic knowledge and speech skills	279
Sirotn O.S., Myshak O.O. Educational extracurricular work in foreign language classes as an instrument of forming personality of future specialists in agrarian industry	286
Smakovsky Y.V. Pedagogical culture of the teachers as a scientific issue	290
Snitsa T.Ye. Methodical recommendations for the teachers as to the formation of polycultural competence of future border guard officers	295
Soroka O.V. Art-therapeutical competence as a component of professional competency of specialists in the social sphere	301

Sorokvashin S.V. Components, criteria and indicators of the development of informative and communicative competence of future skilled workers in the building industry	307
Tarnopolsky O.B. Diversification of the constructivist approach to teaching English for professional purposes at a non-linguistic higher educational institution	312
Tur O.M. Communicative competence of future specialists in document science and information activities: the lingua-communicative component	320
Frytsiuk V.A. Readiness of future teachers for continuing professional self-development	325
Chernyak N.O. Professional pedagogical communication as an instrument of personality formation of future experts in the field of social work	331
Sharkova S.F. Questionnaire results of a research study concerning the level of satisfaction with foreign language classes in terms of multicultural education	335
Shepelenko T.L. Humanization of education as a basic principle of pedagogical innovation theory	341
Shkurko O.V. The role of writing in teaching foreign languages	346

STATE-OF-THE-ART TEACHING/LEARNING TECHNIQUES IN HIGHER EDUCATION

Derkach S.P. Methodological aspects of cooperative learning	350
Popel O.V. Role of interactive technologies in teaching a foreign language in non-linguistic universities	355
Svidovskaya V.A. Pedagogical conditions of forming professional competence of future lawyers by using technologies of distance education	361
Storozhuk S.D. Project techniques: essence and features of using projects in the education process of teaching writing to student-philologists	367
Tokarieva A.V. Application of computer videogames to contemporary educational context	374

MANAGERIAL AND PEDAGOGICO-PSYCHOLOGICAL ASPECTS OF EDUCATION

Hrebenyk T.V. Strategic management as a systemic means of ensuring the competitiveness of an educational institution	379
Lebid O.V. The role of researching the environment in education institutions strategic management	384
ABSTRACTS	391

Усі права застережені. Повний або частковий передрук і переклади
дозволено лише за згодою автора і редакції. При передрукуванні
посилання на «Вісник Дніпропетровського університету
імені Альфреда Нобеля» Серія «Педагогіка і психологія»
обов'язкове.

Редакція не обов'язково поділяє
точку зору автора і не відповідає
за фактичні або статистичні помилки,
яких він припустився.

Редактори: Л.В. Пилипчук, М.С. Велес
Комп'ютерна верстка Г.М. Хомич, А.Ю. Такій

Підписано до друку 3.12.2016. Формат 70х108/16. Ум. друк. арк. 36,75.
Тираж 300 пр. Зам. № 10757.

Адреса редакції та видавця:
49000, м. Дніпро, вул. Січеславська Набережна, 18.
Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля
Тел/факс (056) 778-58-66. e-mail: rio@dnup.edu

Віддруковано у ТОВ «Роял Принт».
49052, м. Дніпропетровськ, вул. В. Ларіонова, 145.
Тел. (056) 794-61-05, 04
Свідоцтво ДК № 4765 від 04.09.2014 р.

УДК 371.13:34

В.А. СВИДОВСЬКА,

*аспірант ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка»
(м. Старобільськ)*

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ЮРИСТІВ ЗАСОБАМИ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

Статтю присвячено проблемі підготовки майбутніх юристів у сучасних умовах модернізації освітнього процесу. У роботі визначено, що сучасна освітня парадигма потребує створення нових умов для підвищення якості освіти. Теоретично обґрунтовано педагогічні умови формування професійної компетентності майбутніх юристів засобами дистанційного навчання.

Ключові слова: дистанційне навчання, дистанційна освіта, компетентнісний підхід, професійна компетентність, майбутні юристи.

Постановка проблеми. Освітня парадигма сьогодення потребує створення умов для докорінних змін у сфері професійної підготовки фахівців. Загальноєвропейська і світова тенденція інтеграції та стандартизації освіти відповідно до засад Болонської угоди передбачає висування нових вимог до якості освіти, яка розуміється як рівень сформованості компетенцій спеціаліста. Підвищення якості підготовки майбутніх юристів, гнучкості освітнього процесу та інформатизація знань стають можливими у разі впровадження певних педагогічних умов, і метою цього процесу є гармонійне поєднання засобів дистанційного та традиційного навчання, базованих на компетентнісному підході.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми реалізації компетентнісного підходу були розглянуті у працях таких вітчизняних і зарубіжних авторів, як О. Бандурка, С. Бондар, Ф. Вайнерт (F. Weinert), А. Вербицький, Е. Зеєр, І. Зимня, О. Овчарук, І. Родигіна, О. Томлін, А. Хуторської, Н. Шматко та ін.

Актуальність впровадження дистанційного навчання в систему вищої освіти України знаходить відображення в таких державних документах, як: Закони України «Про освіту» (1991 р.), «Про вищу освіту» (2014 р.), «Про Національну програму інформатизації» (1998 р.), Концепція розвитку дистанційної освіти в Україні (2000 р.), Концепція розвитку дистанційного навчання у державах – учасницях СНД (2007 р.) тощо.

Суттєвий внесок у висвітлення широкого кола питань щодо розвитку дистанційної освіти здійснили Ч. Ведемайер (C.A. Wedemeyer), Н. Жевакіна, Дж. Мур (J.L. Moore), О. Олійник, Є. Полат, Б. Холмберг (B. Holmberg), Б. Шуневич тощо.

Авторами, що присвятили свої праці юридичній освіті в Україні, є: О. Бандурка, Д. Демченко, О. Денищик, Л. Зеліско, А. Кучерявий, Н. Матвіїшин, О. Михайленко, О. Федорчук, Б. Чупринський тощо.

Мета статті. Метою статті є теоретичне обґрунтування педагогічних умов формування професійної компетентності майбутніх юристів засобами дистанційного навчання.

Виклад основного матеріалу. Прогресивний розвиток українського суспільства зумовлює необхідність реформування усіх напрямів соціально-економічного життя, в тому числі й системи правової освіти в Україні. Реалізація конституційного принципу верховенства права, політичні, правові та економічні реформи, що відбуваються на сучасному етапі роз-

витку українського суспільства, потребують модернізації й оптимізації системи професійної підготовки юридичних кадрів, тому що якість юридичної освіти є запорукою існування і розвитку правової держави.

На нашу думку, одним з провідних напрямів модернізації юридичної освіти в Україні є впровадження компетентнісного підходу до викладання юридичних дисциплін.

В останні десятиліття знаннєва парадигма поступово переорієнтовується на компетентнісну, що передбачає відповідний до суспільних вимог рівень науково-предметної, методичної, інформаційної, комунікативної, психологічної готовності фахівців до виконання своїх службових обов'язків, володіння здатностями до нестандартного вирішення виробничих завдань, самовдосконалення, самоосвіти, постійного особистісного й професійного саморозвитку, соціальної й професійної мобільності.

Компетентнісна парадигма в сучасних освітніх мегасистемах потребує нового розуміння поняття якості освіти. Згідно з визначенням Закону України «Про вищу освіту» якість освіти – це рівень здобутих особою знань, умінь, навичок, інших компетентностей, що відображає її компетентність відповідно до стандартів вищої освіти [1]. Отже, саме формування професійної компетентності є метою сучасної вищої освіти.

Проблеми, пов'язані з визначенням та розробкою теоретичних засад компетентності, вивчають такі міжнародні організації, як ЮНЕСКО, ЮНІСЕФ, ПРООН, Рада Європи, Організація європейського співробітництва та розвитку, Міжнародний департамент стандартів тощо.

Компетентність визначається у звітах організації OECD (Організація економічного співробітництва та розвитку) як здатність успішно вирішувати складні проблеми в умовах особливих обставин завдяки мобілізації психосоціальних (когнітивних або не когнітивних) ресурсів [2, р. 43]. А. Хуторський вважає, що компетентність – це володіння людиною відповідною компетенцією, яка включає її особистісне ставлення до неї і до предмета діяльності [3]. Ф. Вайнерт (F. Weinert) визначає компетентність як когнітивні навички та здібності (уже набуті або ті, що вивчаються), необхідні для вирішення конкретних завдань, а також пов'язані з ними мотиваційну, волюву і соціальну готовність успішно і відповідально їх використовувати в змінних ситуаціях [4, р. 27].

На думку Н. Шматко, актуальність введення компетентнісного підходу диктується: радикальними змінами на ринку праці, зумовленими технологічним прогресом, зростаючими потоками різномірної інформації; формуванням глобального ринку освітніх послуг та наукових розробок [5, с. 33].

Отже, компетентнісний підхід передбачає спрямованість освітнього процесу на формування певних компетентностей і значне посилення тим самим практичної спрямованості освіти.

Оптимізація процесу формування професійної компетентності майбутніх юристів в Україні потребує пошуку й використання перспективних інноваційних технологій навчання. Згідно з досвідом багатьох країн світу, у тому числі й України, ефективним засобом підвищення якості освіти є впровадження в освітній процес вищої школи засобів дистанційного навчання.

У Концепції розвитку дистанційної освіти в Україні (2000 р.) є таке визначення поняття: «Дистанційна освіта – це форма навчання, рівноцінна з очною, вечірньою, заочною та екстернатом, що реалізується, в основному, за технологіями дистанційного навчання» [6].

Отже, дистанційне навчання в Україні може бути реалізоване і як окрема форма навчання, і як доповнення до традиційних форм.

Існує безліч визначень поняття «дистанційне навчання». Наприклад, Б. Холмберг (B. Holmberg), який у 1953 р. створив свій перший курс для навчання на відстані з англійської мови [7, р. 5], вважає, що дистанційне (відкрите) навчання є видатним методом відкритого навчання, що реалізується за допомогою друкованих та письмових матеріалів, телефонного та комп'ютерного зв'язку [7, р. 10]. Н. Жевакіна дає таке визначення поняттю «дистанційне навчання»: це цілеспрямований інтерактивний процес взаємодії викладача та студента, що ґрунтується на використанні сучасних інформаційних та телекомунікаційних технологій, які дозволяють здійснювати навчання на відстані [8, р. 6].

Отже, дистанційне навчання дозволяє студентам незалежно від часу й місця знаходження отримувати доступ до інформаційних ресурсів, підтримувати індивідуальний

зв'язок з викладачами, освоювати матеріал за допомогою інтерактивних форм і методів тощо та створює тим самим сприятливі умови для гуманізації й індивідуалізації навчально-виховного процесу, посилення пізнавальної мотивації й інтенсифікації самостійної діяльності тих, хто навчається.

Результати проведеного дослідження доводять, що процес формування професійної компетентності майбутніх юристів у ВНЗ буде більш ефективним за певних педагогічних умов.

Так, важливою, на наш погляд, педагогічною умовою формування професійної компетентності майбутніх юристів засобами дистанційного навчання є створення інтегрованого інформаційно-освітнього середовища шляхом поєднання традиційних і дистанційних форм і методів навчання, активного використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій як технологічної основи процесу дистанційного навчання.

Необхідність гармонійного поєднання традиційних і дистанційних форм і методів навчання зумовлена новими вимогами до організації навчання студентів юридичних спеціальностей в сучасних умовах. З одного боку, використання дистанційних форм і методів навчання сприятиме індивідуалізації навчання за рахунок можливостей вибору індивідуального темпу навчання студентів; підвищенню мотивації й активності майбутніх фахівців, розвитку в них дослідницьких умінь і навичок за рахунок збільшення часу на самостійну роботу та активізацію їх творчого потенціалу. Окрім того, це надасть студентам можливість виконувати завдання у зручний час.

З іншого боку, збереження традиційних форм і методів навчання забезпечує можливість безпосереднього зв'язку між студентом і викладачем, що сприяє вирішенню однієї з основних проблем дистанційного навчання – проблеми контролю та об'єктивної оцінки знань студентів.

Ефективним інструментом для створення інтегрованого інформаційно-освітнього середовища у вищих навчальних закладах можуть слугувати різні платформи, наприклад система дистанційного навчання Moodle (Modular Object – Oriented Dynamic Learning Environment) – модульне об'єктно-орієнтоване динамічне середовище дистанційного навчання.

Аналіз наукових джерел дозволяє зробити висновок, що підвищенню ефективності процесу формування професійної компетентності майбутніх юристів може сприяти підвищення рівня самостійності й пізнавальної активності студентів за допомогою використання практико-орієнтованих форм і методів навчальної роботи, комплексу інтерактивних мультимедійних навчальних матеріалів (демонстраційних, тренувальних і контролюючих).

Дослідженням практико-орієнтованого підходу до навчання займалися такі вітчизняні та зарубіжні вчені: Р. Аджимуллаєва, С. Бобраков, О. Мичко, І. Калугіна, А. Ніколаєв, І. Пальшова, В. Северов, Т. Стріченко та інші.

Практико-орієнтований підхід є методологічно обґрунтованим концептом поєднання різних дидактичних моделей і технологій навчання, відбору й інтеграції змісту професійно-педагогічної підготовки, її пізнавальної спрямованості на основі визнання студентів як суб'єктів професійного становлення і самовизначення у просторі професійно-педагогічної культури [9, с. 6].

Ефективним допоміжним засобом підвищення рівня самостійності й пізнавальної активності майбутніх юристів в умовах дистанційного навчання можуть бути інтерактивні мультимедійні навчальні матеріали різних за викладом матеріалу типів: демонстраційних, тренажерних, довідково-інформаційних, контролюючих, імітаційних моделюючих тощо [10, с. 120].

Наступною важливою умовою формування професійної компетентності майбутніх юристів засобами дистанційного навчання є посилення індивідуалізації й диференціації освітнього процесу, забезпечення різнорівневої інтерактивної взаємодії його суб'єктів за допомогою використання засобів дистанційного навчання.

Згідно з визначенням Г. Колджаспірової та А. Колджаспірова, індивідуалізація навчання – це організація навчального процесу з урахуванням індивідуальних особливостей учнів [11, с. 99]. Індивідуалізація навчання може мати дві форми – зовнішню та внутрішню диференціації. Зовнішня диференціація передбачає створення окремих груп або класів, у

яких навчаються студенти з дібраними за певними критеріями характеристиками (зазвичай за рівнями навченості та здібностями). За умов внутрішньої диференціації особистісний підхід застосовується до студентів з різними характеристиками, що навчаються в межах однієї групи [12, с. 55].

Важливим елементом забезпечення якісного засвоєння теоретичних знань та практичних навичок в умовах дистанційного навчання є інтерактивна взаємодія його суб'єктів.

О. Пометун зазначає, що інтерактивне навчання – це організація вчителем за допомогою певної системи способів, прийомів, методів освітнього процесу, заснованого на: суб'єкт-суб'єктних стосунках педагога й учня (паритетності); багатосторонній комунікації; конструюванні знань учнем; використанні самооцінки та зворотного зв'язку; постійній активності учня [13, с. 7].

В системі дистанційного навчання можливе створення індивідуального освітнього простору, що сприятиме інтерактивній взаємодії його суб'єктів.

В системі Moodle функціонує індивідуальний освітній простір (PLE). Його часто ототожнюють із системами управління навчанням (LMS). Однак між ними є суттєва різниця: розвиток PLE спрямовується, насамперед, на студентів, а LMS – на навчальний курс. Формування PLE сприяє розвитку самостійному, аналітичному й креативному мисленню учнів. Роль студента у просторі PLE активна, він є творцем свого контенту, організовує своє навчання, розвиває інформаційні компетенції [14, с. 106].

Отже, посилення індивідуалізації й диференціації освітнього процесу, забезпечення різнорівневої інтерактивної взаємодії його суб'єктів за допомогою використання засобів дистанційного навчання потребує врахування індивідуальних особливостей студентів; використання диференційованого підходу у навчанні; використання методів інтерактивного навчання та створення індивідуального освітнього простору (PLE) в системі управління навчанням (LMS).

Висновки. Отже, як свідчать результати проведеного дослідження, формування професійної компетентності майбутніх юристів у ВНЗ буде більш ефективним за таких педагогічних умов:

- створення інтегрованого інформаційно-освітнього середовища шляхом поєднання традиційних і дистанційних форм і методів навчання, активного використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій як технологічної основи процесу дистанційного навчання;
- підвищення рівня самостійності й пізнавальної активності студентів через використання практико-орієнтованих форм і методів навчальної роботи, комплексу інтерактивних мультимедійних навчальних матеріалів (демонстраційних, тренувальних і контролюючих);
- посилення індивідуалізації й диференціації освітнього процесу, забезпечення різнорівневої інтерактивної взаємодії його суб'єктів за допомогою використання засобів дистанційного навчання.

Список використаних джерел

1. Про вищу освіту [Електронний ресурс]: Закон України [прийнято Верхов. Радою 1 червня 2014 р. № 1556-VII]. – 2011 р. – № 3166-VI]. – Режим доступу: <<http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>>
2. Competencies for a Successful Life and Well-functioning Society / D.S. Rychen, L.H. Salganik. – Toronto: Hogrefe & Huber, 2003. – 224 p.
3. Хуторской А.В. Ключевые компетенции и образовательные стандарты [Электронный ресурс] / А.В. Хуторской // Эйдос. – 2002. – Режим доступа: <<http://www.eidos.ru/journal/2002/0423.htm>>
4. Weinert F.E. Definition and Selection of Competencies: Concepts of Competence / F.E. Weinert ; Max Planck Institute for Psychological Research. – Munich, 1999. – 36 p.
5. Шматко Н.А. Компетенции инженерных кадров: опыт сравнительного исследования в России и странах ЕС / Н.А. Шматко // Форсайт. – М., 2012. – Т. 6, № 4. – С. 32–47.
6. Концепція розвитку дистанційної освіти в Україні від 20.12.2000 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <<http://khntusg.com.ua/files/2014/conc.pdf>>

7. Holmberg B. The Evolution, Principles and Practices of Distance Education, Vol. II / B. Holmberg – Oldenburgh: B/S-Verlag der Carl von Ossietzky Universitat. – 2005. – 173 p.
8. Жевакіна Н.В. Педагогічні умови організації дистанційного навчання студентів гуманітарних спеціальностей у педагогічному університеті: автореф. дис. ... канд. пед. наук: спец. 13.00.04 / Наталія Валентинівна Жевакіна. – Луганськ, 2009. – 14 с.
9. Пальшкова І.О. Формування професійно-педагогічної культури майбутнього вчителя початкової школи: практико-орієнтований підхід: автореф. дис. ... д-ра пед. наук: спец. 13.00.04 – Теорія і методика професійної освіти / І.О. Пальшкова; Південноукраїнський держ. педагогічний ун-т ім. К.Д. Ушинського. – О., 2009. – 44 с.
10. Максименко Н.В. Мультимедійне супроводження викладання географії у школі / Н.В. Максименко, С.П. Махота // Проблеми безперервної географічної освіти і картографії – 2010. – Вип. 12. – С. 118–122.
11. Коджаспирова Г.М. Словарь по педагогике / Г.М. Коджаспирова, А.Ю. Коджаспирова. – М.: ИКЦ «МарТ»; Ростов н/Д: Издательский центр «МарТ», 2005. – 448 с.
12. Павловська Ю.В. Психологічні передумови індивідуалізації навчання англійської мови майбутніх аналітиків систем / Ю.В. Павловська // Вісник Дніпропетровського університету імені Альфреда Нобеля. Серія «Педагогіка і психологія». – Дніпропетровськ, 2013. – № 1 (5). – С. 54–58.
13. Пометун О.І. Енциклопедія інтерактивного навчання / О.І. Пометун. – К.: А. С. К., 2007. – 144 с.
14. Карасюк В.В. Формирование индивидуального образовательного пространства студента в условиях дистанционного обучения / В.В. Карасюк, С.Н. Иванов // Вестник НТУ «ХПИ». – 2014. – № 35 (1078). – С. 105–112.

References

1. *Pro vyshchu osvitu* [About the Higher Education]. (2014). *Zakon Ukrainy* [Law of Ukraine]. Available at: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-18> (In Ukrainian).
2. Rychen, D. S. & Salganik, L.H. (2003). *Competencies for a Successful Life and Well-functioning Society*. Toronto, Hogrefe & Hube, 224 p.
3. Khutorskoi, A. (2002). *Kliuchevye kompetentsii i obrazovatelnye standarty* [Key competencies and education standards]. *Internet-zhurnal «Eidos»* [Internet magazine «Eidos»]. Available at: <http://www.eidos.ru/journal/2002/0423.htm> (In Russian).
4. Weinert, F. E. (1999). *Definition and Selection of Competencies: Concepts of Competence*. Max Planck Institute for Psychological Research. Munich, 36 p.
5. Shmatko, N. (2012). *Kompetentsii inzhenernykh kadrov: opyt sravnitel'nogo issledovaniia v Rossii i stranakh ES* [Competence engineering staff: experience of comparative research in Russia and countries of the European Union]. *Forsait* [Forsyth]. Moscow, vol. 6, no. 4, pp. 32–47 (In Russian).
6. *Kontseptsiiia rozvytku dystantsiinoi osvity v Ukraini vad 20.12.2000 r.* (2000). [The concept of distance education in Ukraine]. Available at: <http://khntusg.com.ua/files/2014/conc.pdf> (In Ukrainian).
7. Holmberg, B. (2005). *The Evolution, Principles and Practices of Distance Education, Vol. II*. Oldenburgh, B/S-Verlag der Carl von Ossietzky Universitat, 173 p.
8. Zhevakina, N.V. (2009). *Pedahohichni umovy orhanizatsii dystantsiinoho navchannia studentiv humanitarnykh spetsialnostei u pedahohichnomu universyteti. Dys. kand. ped. nauk* [Pedagogical conditions of the organization of the distance education for the humanity students of the pedagogical university. Cand. ped. sci. diss.]. Luhansk, 14 p. (In Ukrainian).
9. Palshkova, I.O. (2009). *Formuvannia profesiino-pedahohichnoi kultury maibutnoho vchyte-lia pochatkovoї shkoly: praktyko-orientovanyi pidkhid. Avtoref. dys. dok. ped. nauk* [Forming of vocational-pedagogical culture of future teacher of primary school: practical-oriented approach. Avtoref. dok. ped. sci. diss.]. Odessa, 44 p. (In Ukrainian).
10. Maksymenko, N.V. & Makhota, S.P. (2010). *Multymediine suprovodzhennia vykladannia heohrafii u shkoli* [Multimedia support of teaching geography in school]. *Problemy bezperervnoi*

heahrafičnoi osvity i kartohrafi [The problems of continuous education and geographical mapping], vol. 12, pp. 118-122 (In Ukrainian).

11. Kodzhaspirova, H.M. & Kodzhaspirov, A.Yu. (2005). *Slovar po pedahohike* [Pedagogical dictionary]. Moscow, MarT Publ., Rostov-na-Donu, MarT Publ., 448 p. (In Russian).

12. Pavlovska, Yu.V. (2013). *Psykhologichni peredumovy indyvidualizatsii navchannia anhliskoi movy maibutnikh analytykiv system* [Psychological preconditions of individualization of English teaching for future systems analysts]. *Visnyk Dnipropetrovskoho universytetu imeni Alfreda Nobelia. Pedahohika i psykhologhiia* [Journal of Alfred Nobel University. Pedagogy and Psychology], no. 1 (5), pp. 54-58 (In Ukrainian).

13. Pometun, O.I. (2007). *Entsyklopediia interaktyvnogo navchannia* [Encyclopedia of interactive learning]. Kyiv, A.S.K. Publ., 144 p. (In Ukrainian).

14. Karasiuk, V.V. & Ivanov, S.N. (2014). *Formirovanie individualnogo prostranstva studenta v usloviakh distantsionnogo obucheniia* [Formation of individual student's educational space in the conditions of distance training]. *Vestnik NTU "KhPI"* [Journal of National Technical University "Kharkiv Polytechnic Institute"], no. 35 (1078), pp. 105-112 (In Russian).

Статья посвящена проблеме подготовки будущих юристов в современных условиях модернизации образовательного процесса. Выяснено, что современная образовательная парадигма требует создания новых условий для повышения качества образования. В работе теоретически обоснованы педагогические условия формирования профессиональной компетентности будущих юристов средствами дистанционного обучения.

Ключевые слова: дистанционное обучение, дистанционное образование, компетентностный подход, профессиональная компетентность, будущие юристы.

The article is devoted to the training of future lawyers in the conditions of modernization of the educational process. It was found that the modern educational paradigm requires the creation of new conditions for improving the quality of education. The author substantiated the pedagogical conditions of formation of professional competence of future lawyers through distance learning tools.

Key words: distance learning, distance education, competence approach, professional competence, future lawyers.

Одержано 25.10.2016.